

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
upamiętnienia Eugeniusza Romera
w 70. rocznicę śmierci (druk nr 178)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu skierował w dniu 24 stycznia 2024 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 6 lutego 2024 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 6 lutego 2024 r.

Sprawozdawca

Przewodniczący Komisji

(-) Piotr Babinetz

(-) Bogdan Zdrojewski

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2024 r.

w sprawie upamiętnienia Eugeniusza Romera w 70. rocznicę śmierci

Eugeniusz Mikołaj Romer, wielki polski geograf i kartograf oraz geopolityk, podróżnik, geolog, pedagog, encyklopedysta i publicysta, a także działacz niepodległościowy urodził się 3 lutego 1871 roku we Lwowie, jednak młodość spędził na Podkarpaciu. Jego ojciec, Edmund Romer, walczył w powstaniu styczniowym, z kolei starszy brat, generał Jan Romer, był jednym z bohaterów wojny polsko-bolszewickiej.

Eugeniusz Romer był profesorem Uniwersytetu Lwowskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego, wiceprezydentem Międzynarodowej Unii Geograficznej. Badał m.in. Karpaty Wschodnie i Alpy, góry Dalekiego Wschodu, a później Tatry i góry zachodniego wybrzeża Ameryki Północnej.

Przed I wojną światową związał się we Lwowie z młodzieżowym ruchem narodowo-niepodległościowym „Zarzewie” i współtworzył tajną Armię Polską oraz Polski Związek Wojskowy, a w 1911 roku – Polskie Drużyny Strzeleckie, stanowiące paramilitarną organizację szkolącą kadry dla przyszłego polskiego wojska. Drużyniacy przystąpili później do współpracy ze strzelcami Józefa Piłsudskiego, a po wybuchu I wojny światowej stali się częścią Legionów Polskich.

Stworzył geopolityczną koncepcję pomostowości ziem polskich, które według niego odgrywały kluczową rolę na obszarze pomiędzy Morzem Bałtyckim i Morzem Czarnym, co koresponduje ze współczesną koncepcją Międzymorza. Współtworzył wydawnictwo Książnica – Atlas, a w efekcie publikacji licznych przełomowych prac stał się ojcem polskiej kartografii.

Był autorem najważniejszego opracowania kartograficzno-statystycznego dotyczącego ziem Rzeczypospolitej, wydanego w 1916 roku „Geograficzno-statystycznego atlasu Polski”. To dzieło oraz osobiste zaangażowanie Eugeniusza Romera odegrały dużą rolę w pracach polskiej delegacji na konferencji pokojowej w Versalu i w ustaleniu granic Polski i państw sąsiednich, odrodzonych po I wojnie światowej. Podczas paryskiej konferencji Romer kierował

pracami Biura Geograficznego przy Komitecie Narodowym Polskim Romana Dmowskiego. Następnie pracował też jako ekspert Ministerstwa Spraw Zagranicznych w latach 1920–1921, podczas konferencji w Rydze kończącej wojnę polsko-bolszewicką.

W latach niepodległej II Rzeczypospolitej założył Instytut Kartograficzny, wykładał na uniwersytetach oraz redagował „Czasopismo Geograficzne” i „Polski Przegląd Kartograficzny”. Był też przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Geograficznego, które pracowało na rzecz integracji i efektywnego rozwoju całego obszaru Polski oraz przeprowadziło szeroką akcję edukacyjną i patriotyczną w celu podniesienia świadomości narodowej i społecznej.

W czasie II wojny światowej ukrywał się we Lwowie i w Warszawie, a po wojnie objął katedrę geografii na Uniwersytecie Jagiellońskim i kierownictwo Instytutu Geograficznego. W 1946 roku reaktywował we Wrocławiu wydawnictwo Książnica – Atlas, które wydało wiele jego atlasów Polski i świata. Jako pierwszy spośród badaczy opracował mapę regionów klimatycznych Polski.

Był jednym z redaktorów dzieła „Encyklopedia. Zbiór wiadomości z wszystkich gałęzi wiedzy” – polskiej encyklopedii wydawanej przed I wojną światową w zaborze austriackim. Zasłynął jako autor licznych prac z zakresu kartografii, geografii, klimatologii i geomorfologii, a także wspomnień.

Eugeniusz Romer zmarł 28 stycznia 1954 roku w Krakowie i został pochowany na cmentarzu Salwatorskim, zgodnie z jego wolą – w grobie skierowanym w stronę Lwowa.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 70. rocznicę śmierci Eugeniusza Romera oddaje hołd temu najwybitniejszemu polskiemu geografowi i kartografowi, zasłużonemu w zakresie odzyskania przez Polskę niepodległości po I wojnie światowej i ustalenia jej granic.